

ВІДОМОСТІ

про навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти

Відомості про комплекс навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін зі спеціальності **035- Філологія**

Анотація робочої програми навчальної дисципліни «Інтелектуальний роман 20-х рр. ХХ століття»

Всього годин: 180

Аудиторна: 60

Самостійна: 120

Контроль: іспит (4 семестр)

Мета навчальної дисципліни:

Вивчити основні теоретичні аспекти інтелектуального роману та ознайомитись із представниками і тенденціями української інтелектуальної романістики 20-х рр. ХХ ст. у світлі літературної критики й формах самостійного аналізу.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити аспірантів з теоретичними аспектами жанру інтелектуального роману;
- сприяти отриманню аспірантами знань про особливості вітчизняної інтелектуальної романістики 20-х рр. ХХ ст.: основні тенденції, представники, тексти;
- сформувати навички критичного осмислення наукової літератури про інтелектуальний роман та здатність до самостійного аналізу твору.

Місце навчальної дисципліни в структурі ОНП

Дисципліна відноситься до Блоку 2.2. «Навчальні дисципліни за вільним вибором аспіранта» циклу професійної підготовки навчального плану аспірантів.

Приставаючи до її вивчення аспіранти повинні мати теоретичну підготовку з дисципліни «Українська література ХХ століття в ідеологічному полі»; дисципліна «Інтелектуальний роман 20-х рр. ХХ століття» супроводжує дисципліни «Візуальне в українській літературі: творчість М. Коцюбинського» / «Український модернізм: творчість В.Винниченка».

Компетенції, що формуються в результаті освоєння дисципліни:

Загальні

- здатність проводити наукові дослідження на рівні доктора філософії, приймати обґрунтовані рішення, розв'язувати проблеми та науково-прикладні завдання;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, обґрунтування та моделювання об'єктів, процесів та систем;
- здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел, до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, комп'ютерних засобів та програм;
- здатність працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також з наукометричними платформами;
- здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми;
- здатність проводити критичний аналіз власних матеріалів, брати участь у критичному діалозі.

Фахові

- здатність аналізувати наукову літературу з конкретних проблем інтелектуального роману;
- здатність самостійно визначати жанрові риси інтелектуального роману;
- здатність адекватно «прочитувати» потенціал інтелектуальної романістики;
- здатність обирати відповідні методи дослідження інтелектуального роману;
- здатність до укладання інтерпретаційної парадигми аналізованого твору;
- здатність до самостійного наукового аналізу інтелектуального роману;
- здатність до зіставлення та порівняння специфіки зарубіжного та вітчизняного інтелектуального роману в діахронічному та синхронічному зрізах.

Структура і зміст навчальної дисципліни

Вступ. Поняття інтелектуального роману. Інтелектуалізм як домінанта модернізму, колізія раціонального / ірраціонального. Філософський дискурс інтелектуальної романістики. Екзистенціалістська модель буття інтелектуального роману. Концепція особистості. Сильові домінанти. Художня структура інтелектуального роману (парабола, притча, антиутопія тощо). Голос автора в інтелектуальному романі.

Представники українського інтелектуального роману 20-х рр. ХХ століття. Валеріан Підмогильний («Місто», «Невеличка драма», «Повість без назви»), Віктор Домонтович / Петров («Дічинка з ведмедиком», «Доктор Серафікус», «Аліна й Костомаров», «Романи Куліша»), Євген Плужник («Недуга»), Михайло Могилянський («Честь»).

Анотація робочої програми навчальної дисципліни

«Візуальне в українській літературі: творчість М.Коцюбинського»

Всього годин: 180

Аудиторна: 60

Самостійна: 120

Контроль: іспит (5 семестр)

Мета навчальної дисципліни:

Аспірант повинен засвоїти місце і роль візуального в системі образного пізнання світу, зокрема у творчості М. Коцюбинського.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити з динамікою освоєння проблеми візуального в сучасній культурології;
- сприяти отриманню аспірантами знань про зміну ролі, функцій та характеру візуального у процесі творчої еволюції М.Коцюбинського від народницького нарративу до імпресіонізму, експресіонізму та сюрреалізму;
- сформуванню вмінь і навичок критичного оцінювання робіт, пов'язаних з проблемою візуального.

Місце навчальної дисципліни в структурі ОНП

Дисципліна відноситься до Блоку 2.2 «Фахові вибіркові дисципліни», блоку навчальних дисциплін за вільним вибором аспіранта циклу професійної підготовки навчального плану аспірантів.

Приступаючи до її вивчення, аспіранти повинні мати теоретичну підготовку з дисциплін «Теорія літератури» та «Історія української літератури».

Компетенції, що формуються в результаті освоєння дисципліни:

Загальні

- здатність проводити наукові дослідження на рівні доктора філософії, приймати обґрунтовані рішення, розв'язувати проблеми та науково-прикладні завдання;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел, до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, комп'ютерних засобів та програм;
- здатність працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних;
- здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми;
- здатність проводити критичний аналіз власних матеріалів, брати участь у критичному діалозі.

Фахові

- здатність розуміти сутність візуального повороту в культурі поч. ХХ століття;
- здатність вибудувати типологію героя у зв'язку з його візуальною активністю;
- здатність диференціювати творчість українських прозаїків поч. ХХ ст., виходячи з основ візуального освоєння світу;
- здатність окреслювати еволюцію візуального у творчості М.Коцюбинського.

Структура і зміст навчальної дисципліни

Сутність поняття «візуальне». Візуальний поворот у культурі поч. ХХ ст.

Формування оптики в прозі М.Коцюбинського. Текст як засіб виховання: візуальне в системі народницького нарративу («Андрій Соловійко, або Вчення світ, а невчення тьма»). Функції візуального в дитячих оповіданнях М.Коцюбинського. Пейзажні картини в ранній прозі М.Коцюбинського. Уява як засіб візуалізації світу. Візуальний досвід як основа філософії існування («Для загального добра»).

Візуальне у «кільцях психічного процесу». Візуальні ілюзії як засіб формування образу принца («В путях шайтана», «На камені», «Лялечка»). Театральне як візуальне («Поєдинок»). Візуальне в конфлікті ролей («Цвіт яблуні»). Візуальне як засіб переформатування природного в соціальне («З глибини», «У грішний світ»). Візуальне у процесах трансформації особистості («Сміх», «Він іде!», «Невідомий», «Persona grata», «В дорозі»), «Intermezzo» (імпресіонізм, експресіонізм, сюрреалізм?). Візуальне у світі ілюзій («Fata morgana»).

Онтологізація оптики. Візуальне як складова гри вітальних сил («Дебют»). Погляд «вглиб себе» («Що записано в книгу життя»). Абсурд як складова життя («Лист»). Життя як злочин («Сон»). Візуалізація ідеї торжества життя над цвинтарним простором («Хвала життю»). «Візуальна подорож» як своєрідний заповіт митця («На острові»).

Анотація робочої програми навчальної дисципліни

«Ніжинський гурток у контексті розвитку українського романтизму 20-60-х рр. XIX ст.»

Всього годин: 120

Аудиторна: 40

Самостійна: 80

Контроль: іспит (5 семестр)

Мета навчальної дисципліни:

Аспірант повинен засвоїти місце і роль ніжинського гуртка в контексті розвитку українського романтизму 20-60-х років XIX ст.

Завдання навчальної дисципліни:

- з'ясувати суспільно-історичні передумови зародження романтичних тенденцій в українській літературі поч. XIX ст.;
- визначити основні естетичні принципи українського романтизму, зокрема асинхронність його розвитку;
- проаналізувати вивчення проблеми романтичних шкіл (гуртків, осередків) в українській літературі першої половини XIX ст.;
- сформувати в аспірантів вміння і навички щодо характеристики естетичної платформи, своєрідності художньої практики ніжинських романтиків, їх фольклористичної діяльності та літературно-критичних оцінок нової української літератури.

Місце навчальної дисципліни в структурі ОНП

Дисципліна відноситься до Блоку 2.2 «Фахові вибіркові дисципліни», блоку навчальних дисциплін за вільним вибором аспіранта циклу професійної підготовки навчального плану аспірантів.

Пристаюючи до її вивчення, аспіранти повинні мати теоретичну підготовку з дисциплін «Теорія літератури» та «Історія української літератури».

Компетенції, що формуються в результаті освоєння дисципліни:

Загальні

- здатність проводити наукові дослідження на рівні доктора філософії, приймати обґрунтовані рішення, розв'язувати проблеми та науково-прикладні завдання;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел, до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, комп'ютерних засобів та програм;
- здатність працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних;
- здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми;
- здатність проводити критичний аналіз власних матеріалів, брати участь у критичному діалозі.

Фахові

- здатність розуміти сутність романтичної концепції особистості та своєрідність її формування в українському суспільно-історичному та культурному контексті поч. XIX століття;
- здатність усвідомлювати роль Гімназії вищих наук князя Безбородька (1820), її навчально-виховного процесу в активізації романтичних інтенцій у творчості гуртка ніжинських студентів;
- здатність визначати типологічну подібність ніжинського гуртка до інших західноєвропейських та українських романтичних літературних об'єднань кінця XVIII – першої половини XIX ст.;
- здатність окреслювати художню своєрідність ніжинського романтичного осередку;
- здатність диференціювати творчість ніжинських романтиків поч. XIX ст., виходячи з їх індивідуального стилю, жанрової специфіки творів тощо;
- здатність визначати вплив творчої практики ніжинських романтиків на розвиток провідних тенденцій нової української літератури XIX ст.

Структура і зміст навчальної дисципліни

Сутність поняття «романтизм», «літературна школа», «літературний гурток», «літературний осередок».

Суспільно-історичні та культурні передумови формування українського романтизму, його асинхронності.

Проблема функціонування ніжинської літературної школи в Гімназії вищих наук князя Безбородька в українському літературознавстві (Г.В.Самойленко, П.В.Михед, О.К.Супронюк, Ю.В.Якубіна, О.М.Моціяка). Ніжинська гімназія вищих наук як освітній і культурний центр Лівобережжя поч. XIX ст. та його роль у формуванні і розвитку романтичних естетичних принципів серед викладачів і студентів навчального закладу. Діяльність викладачів М.Белоусова, І.Кулжинського, Ф.Зінгера, І.Ландражина, С.Андрущенко, П.Нікольського та ін. Студенти М.Гоголь, К.Базилі, В.Любич-Романович, М.Прокопович, П.Редькін, Н.Кукольник, Є.Гребінка – творче осердя ніжинського романтичного гуртка.

Типологічна подібність ніжинського гуртка до естетики та творчої практики Й.-Ф.Шиллера, ієнських романтиків, Дж.Байрона, до російського романтизму (В.Жуковський, О.Пушкін, поети-декабристи, насамперед К.Рилєєв). Зрощення ніжинського романтизму із класицизмом і бароко. Фольклористична практика ніжинських романтиків (М.Гоголь, І.Кулжинський, Є.Гребінка, П.Лукашевич та ін.). Патріотична позиція письменників у захисті прав української мови. Послаблення настроїв національної туги» та активний розвиток особистісно-психологічної тематично-стильової течії.

Україномовний дискурс художньої практики ніжинських романтиків. Аналіз творчого доробку В.Забіли, Є.Гребінки, О.Афанасьєва-Чужбинського та ін.

Роль ніжинського романтичного гуртка в посиленні світських тенденцій, принципів народності, психологізму та суб'єктивізму нової української літератури.

**Анотація робочої програми навчальної дисципліни
«Романтичне міфомислення . Архетипи плачу та сміху в поезії Т. Шевченка:
семантика символів»»**

Всього годин: 120

Аудиторна: 40

Самостійна: 80

Контроль: іспит (5 семестр)

Мета навчальної дисципліни:

Аспірант повинен усвідомити творчу трансформацію архетипів плачу і сміху як одну з визначальних особливостей романтичного світосприйняття Т.Г.Шевченка.

Завдання навчальної дисципліни:

- з'ясувати причини актуалізації міфа, архетипу та символу в романтичному художньому мисленні;
- охарактеризувати стильову домінуючу поезії Т. Шевченка як романтичну;
- проаналізувати дискусійну проблему міфологізму мислення Т.Шевченка в сучасному літературознавстві (Г. Грабович, О. Забужко, Т. Мейзерська, Н. Слухай, Є. Нахлік та ін. і П. Іванишин, Г. Клочек, Т. Салига, О. Вертій та ін.);
- сформуванню в аспірантів вміння і навички щодо оцінки місця і ролі архетипів плачу і сміху в поезії Т. Шевченка, щодо тлумачення багатства їх символічних значень.

Місце навчальної дисципліни в структурі ОНП

Дисципліна відноситься до Блоку 2.2 «Фахові вибіркові дисципліни», блоку навчальних дисциплін за вільним вибором аспіранта циклу професійної підготовки навчального плану аспірантів.

Пристаючи до її вивчення, аспіранти повинні мати теоретичну підготовку з дисциплін «Теорія літератури» та «Історія української літератури».

Компетенції, що формуються в результаті освоєння дисципліни:

Загальні

- здатність проводити наукові дослідження на рівні доктора філософії, приймати обґрунтовані рішення, розв'язувати проблеми та науково-прикладні завдання;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел, до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, комп'ютерних засобів та програм;
- здатність працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних;
- здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми;
- здатність проводити критичний аналіз власних матеріалів, брати участь у критичному діалозі.

Фахові

- здатність розуміти сутність романтизму як художнього напрямку, концепції органічної єдності світу, міфологізму та символізму як провідних романтичних естетичних категорій ;
- здатність оцінювати суперечливі позиції науковців про міфологізм мислення Т. Шевченка;
- здатність усвідомлювати роль базових архетипів, що лежать в основі романтичної поезії Т. Шевченка;
- здатність оперувати інформацією про архетипи в поезії Т. Шевченка, що вже стали предметом наукового вивчення (архетип жінки, матері, землі, долі тощо);
- здатність вибудовувати інтерпретаційну парадигму понять «архетип плачу», «архетип сміху»;
- здатність аналізувати творче використання Т. Шевченком архетипів плачу і сміху в контексті художнього вирішення поетом історіософських, морально-етичних, естетичних та ін. проблем та еволюції його художнього мислення;
- здатність тлумачити символічний зміст образів, генеза яких має архетипну природу плачу та сміху.

Структура і зміст навчальної дисципліни

Романтизм як глибокий світоглядний перелом кінця XVIII – поч. XIX ст. та його вирішальний вплив на естетичне світосприйняття та формування нових принципів і форм художнього мислення. Концепція органічної єдності світу і нове розуміння сутності мистецтва, стосунків людини і світу. Міфологізм і символізм романтиків (концепції Ф. Шелліґна та братів Шлегелів). Міфологія як необхідна умова і первинний матеріал для будь-якого мистецтва (Ф.Шеллінґ).

Причини актуалізації міфологічного мислення в українській літературі поч. XIX ст. Т. Шевченко - поет-романтик. Проблема Т. Шевченка як міфотворця в сучасному літературознавстві. Національні архетипи та їх творча трансформація в поезії Т. Шевченка.

Архаїчний сміх і плач як соціокультурне та культурно-психологічне явище, як архетип.

Сміх і комічне. До проблеми співвідношення категорій. Розвиток сміхового начала в українській культурі дошевченківського періоду. Естетична функція сміху в поезії Т. Г. Шевченка (поліфонія звучання). Сміх – радість (особистісна та національна проекція). Сміх як складова романтичної опозиції «бездуховність реального світу » - «духовне багатство особистості». Переосмислення традицій народної сміхової культури в поемі Т. Г. Шевченка

«Гайдамаки», сміхове дійство як символ розпаду здорового національного тіла, його «упіризації». Ірраціональні інтенції «сміху-божевілля». Архетипна опозиція «сміх – плач» як символ буття.

Літературна генеза плачу в українській давній культурі. Психологічна та культурологічна зумовленість плачу в поезії Т.Шевченка. Народні голосіння та їх функція у поетичному доробку Т.Шевченка. Сльозлива реакція на світ персонажів як суттєва ознака менталітету української людини. Плач і культ романтичного страждання; національна туга – громадянсько-патріотичний плач поета за козацьким минулим. Слово-сльози як естетичне кредо Т.Шевченка, плач як метажанр у творчості Т. Шевченка.

Анотація робочої програми навчальної дисципліни «Тематика та поетика новітньої літератури»

Всього годин: 180

Аудиторна: 60

Самостійна: 120

Контроль: іспит (4 семестр)

Мета навчальної дисципліни:

Визначити основні тематичні лінії та специфіку поетики новітньої української літератури та ознайомитись детальніше із окремими представниками і тенденціями сучасної літератури у світлі літературної критики й формах самостійного аналізу.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити аспірантів з основними представниками новітньої української літератури, зафіксувати «нові» імена;
- сприяти отриманню аспірантами знань про основні тематичні лінії та специфіку поетики сучасної вітчизняної літератури;
- сформуванню навички критичного осмислення наукової літератури про сучасний літературний процес та здатність до самостійного аналізу твору.

Місце навчальної дисципліни в структурі ОНП

Дисципліна відноситься до Блоку 2.2. «Навчальні дисципліни за вільним вибором аспіранта» циклу професійної підготовки навчального плану аспірантів.

Приставаючи до її вивчення аспіранти повинні мати теоретичну підготовку з дисципліни «Українська література ХХ століття в ідеологічному полі», «Травма, пам'ять, нарратив: художнє втілення травматичного досвіду в українській літературі ХХ століття»; дисципліна «Тематика та поетика новітньої літератури» супроводжує дисципліни «Інтелектуальний роман 20-х рр. ХХ століття»; «Візуальне в українській літературі: творчість М. Коцюбинського», «Український модернізм: творчість В. Винниченка», «Ніжинські романтики».

Компетенції, що формуються в результаті освоєння дисципліни:

Загальні

- здатність проводити наукові дослідження на рівні доктора філософії, приймати обґрунтовані рішення, розв'язувати проблеми та науково-прикладні завдання;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, обґрунтування та моделювання об'єктів, процесів та систем;

- здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел, до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, комп'ютерних засобів та програм;
- здатність працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також з наукометричними платформами;
- здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми;
- здатність проводити критичний аналіз власних матеріалів, брати участь у критичному діалозі.

Фахові

- здатність аналізувати наукову літературу з конкретних проблем сучасного літературного процесу (зокрема, тематики та поетики);
- здатність самостійно визначати тематичні лінії творів новітньої літератури.
- здатність адекватно «прочитувати» потенціал творів новітньої літератури;
- здатність обирати відповідні методи дослідження тематики та поетики новітньої літератури;
- здатність до укладання інтерпретаційної парадигми аналізованого твору;
- здатність до зіставлення та порівняння зарубіжного та вітчизняного художнього досвіду щодо тематичного та поетикального спектру новітньої літератури;
- здатність до самостійного наукового аналізу творів новітньої літератури;
- здатність аналізувати поетику новітніх текстів.

Структура і зміст навчальної дисципліни

Вступ. Тема війни (Сергій Жадан, Борис Гуменюк, Станіслав Чернілевський). Тема міста (Юрій Андрухович). Тема маргінальної людини (Павло Вольвач). Тема духовного та матеріального (Мирослав Дочинець).

Анотація робочої програми навчальної дисципліни «Український модернізм: творчість В. Винниченка»

Всього годин: 180

Аудиторна: 60

Самостійна: 120

Контроль: іспит (5 семестр)

Мета навчальної дисципліни:

Аспірант повинен засвоїти особливості модерністичного дискурсу творчості В. Винниченка в контексті історико-літературного поступу к. XIX – поч. XX століття

Завдання навчальної дисципліни:

- осмислити ключові теоретичні проблеми раннього українського модернізму;
- дослідити філософські інтенції творчості В. Винниченка;
- виявити естетичні репрезентації «практик повсякдення» у творчості В. Винниченка;
- сформуванню вміння і навички критичного оцінювання робіт, пов'язаних з інтерпретацією творчості В. Винниченка.

Місце навчальної дисципліни в структурі ОНП

Дисципліна належить до Блоку 2.2 «Фахові вибіркові дисципліни», блоку навчальних дисциплін за вільним вибором аспіранта циклу професійної підготовки навчального плану аспірантів.

Пристаючи до її вивчення, аспіранти повинні мати теоретичну підготовку з дисциплін «Теорія літератури» та «Історія української літератури».

Компетенції, що формуються в результаті освоєння дисципліни:

Загальні

- здатність проводити наукові дослідження на рівні доктора філософії, приймати обґрунтовані рішення, розв'язувати проблеми та науково-прикладні завдання;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел, до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, комп'ютерних засобів та програм;
- здатність працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних;
- здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми;
- здатність проводити критичний аналіз власних матеріалів, брати участь у критичному діалозі.

Фахові

- здатність моделювати інтерпретаційну парадигму понять «модернізм», «український модернізм», «ранній український модернізм», спираючись на сучасні літературознавчі та культурологічні дослідження;
- здатність аналізувати основні доміанти в інтерпретаційній парадигмі творчості В. Винниченка;
- здатність з'ясувати своєрідність художнього мислення та художньої практики В. Винниченка;
- здатність виявляти особливості рецепції ніцшеанських ідей у творчості В. Винниченка;
- здатність аналізувати тексти В. Винниченка як зразки «літератури-як-філософії»;
- здатність аналізувати естетизовані практики буття героя В. Винниченка.

Структура і зміст навчальної дисципліни

Сутність понять «декаданс», «декадентство», «модернізм», «ранній український модернізм», «європеїзм», «авангардизм». Творчість В. Винниченка в контексті історико-літературного поступу к. XIX – поч. XX століття: інтерпретаційна парадигма.

Антропологізація простору як форма заперечення «нульової точки буття» («Краса і сила»). Жіноча краса у просторі цивілізації ілюзій: пошук статусу після смерті Бога. Гримаси танатологічного «вічна краса» у лабіринті смерті («Чорна Пантера і Білий Медвідь»). Модель альтернативної історії як гіпотеза: ідеологемні інтенції краси («Раб краси»). Огидне як істинне: місце й роль огидного в горизонті суспільних очікувань початку XX століття. Натопн на арені історії: актуалізація сили у практиках повсякдення. Сила як правда: практики цинічного суспільства. Щастя як проблема буття: візія тіла («Момент»). У пошуках нового етичного закону («Брехня»). Анатомія гріха («Гріх»), «Чесність з собою» як доктрина життя вільної особистості.

Анотація робочої програми навчальної дисципліни

«Українська література XX століття в ідеологічному полі»

Всього годин: 180
Аудиторна: 60
Самостійна: 120
Контроль: іспит (2 семестр)

Мета навчальної дисципліни:

Вивчити основні ідеологічні стратегії, заявлені в літературі ХХ століття, виявити специфіку трьох ідеологічних феноменів у літературі ХХ століття: пролетарської літератури, соцреалізму та постмодернізму.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати в аспірантів уміння осмислювати ключові теоретичні проблеми взаємодії "ідеологічного" та "естетичного";
- дослідити ідеологічні стратегії літератури у ХХ столітті;
- сформувати вміння виявляти естетичні репрезентації ідеологічного в літературі;

Місце навчальної дисципліни в структурі ОНП

Дисципліна належить до Блоку 2.1. «Фахові навчальні дисципліни», блоку обов'язкових навчальних дисциплін циклу професійної підготовки навчального плану аспірантів.

Пристаюючи до її вивчення аспіранти повинні мати підготовку з дисциплін «Теорія літератури» та «Історія української літератури». Дисципліна «Українська література ХХ століття в ідеологічному полі» супроводжує дисципліну «Травма, пам'ять, наратив: художнє втілення травматичного досвіду в українській літературі ХХ століття».

Компетенції, що формуються в результаті освоєння дисципліни:

Загальні

- здатність проводити наукові дослідження на рівні доктора філософії, приймати обґрунтовані рішення, розв'язувати проблеми та науково-прикладні завдання.
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, обґрунтування та моделювання об'єктів, процесів та систем;
- здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел, до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, комп'ютерних засобів та програм;
- здатність працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами;
- здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми.
- здатність проводити критичний аналіз власних матеріалів, брати участь у критичному діалозі.

Фахові

- здатність аналізувати кореляції "митця та влади" в українській літературі ХХ століття;
- здатність з'ясувати вплив соціополітичних чинників на розвиток українського літературно-мистецького життя;
- здатність визначати хронологію ідеологічного в літературі;

- здатність аналізувати генезу, розвиток, модифікації соцреалістичного канону в українській літературі ХХ століття;
- здатність виявляти специфіку постмодерністських експериментів у силовому полі новітньої ідеології;
- здатність аналізувати форми вираження ідеологічного в літературі на рівні стилістичних особливостей, жанрових тенденцій, образного оприявлення

Структура і зміст навчальної дисципліни

Державні інституції та цензура в управлінні літературним процесом. Роль дискусій у розвитку літературно-мистецького життя. Взаємодія митця та влади. Поняття свободи та примусу, конформізму та панконформізму, естетичної монологічності в соцреалізмі та дискурсивної поліфонії в постмодернізмі.

Анотація робочої програми навчальної дисципліни «Травма, пам'ять, наратив: художнє втілення травматичного досвіду в українській літературі ХХ-поч. ХХІ століття»

Всього годин: 180

Аудиторна: 60

Самостійна: 120

Контроль: іспит (3 семестр)

Мета навчальної дисципліни:

Курс присвячений вивченню психоаналітичних та соціокультурних виявів травми та її художнього оприявлення в літературі. Він зумовлений такою логікою аналізу: як травма позиціонується в пам'яті та як виявляється на рівні наративів, передовсім літературних. Основне завдання курсу: виявити художню специфіку репрезентації травматичного досвіду та дослідити наскільки літературна інтерпретація впливала на створення комеморативних канонів.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити аспірантів із теорією травми, дослідженнями пам'яті (MemoryStudies) та наратологією;
- сформуванню вміння застосовувати новітні досягнення в гуманітаристиці, зокрема теорії пам'яті, травми, наративу в аналізі літературного процесу та окремого літературного твору;
- сформуванню вміння аналізувати інтерпретацію травматичних подій у літературі, зокрема жовтневу революцію (жовтневий переворот), громадянську війну (народну війну), Голодомор, сталінські репресії, Другу світову війну, Афганську війну, Чорнобиль, Майдани (Революція на граніті, Помаранчева революція, Євромайдан);
- сформуванню вміння з'ясувати, як література впливає на створення комеморативних канонів.

Місце навчальної дисципліни в структурі ОНП

Дисципліна відноситься до Блоку 2.2. «Навчальні дисципліни за вільним вибором аспіранта» циклу професійної підготовки навчального плану аспірантів.

Пристаюючи до її вивчення аспіранти повинні мати теоретичну підготовку з дисципліни «Українська література ХХ століття в ідеологічному полі»; дисципліна «Інтелектуальний роман 20-х рр. ХХ століття» супроводжує дисципліни «Візуальне в українській літературі: творчість М. Коцюбинського» / «Український модернізм: творчість В. Винниченка».

Компетенції, що формуються в результаті освоєння дисципліни:

Загальні

– здатність проводити наукові дослідження на рівні доктора філософії, приймати обґрунтовані рішення, розв'язувати проблеми та науково-прикладні завдання;

– здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, обґрунтування та моделювання об'єктів, процесів та систем;

– здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел, до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, комп'ютерних засобів та програм;

– здатність працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також з наукометричними платформами;

– здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми;

– здатність проводити критичний аналіз власних матеріалів, брати участь у критичному діалозі.

Фахові

- здатність оперувати термінологічним словником та методологічними підходами теорії травми, досліджень пам'яті та наратології;
- здатність вирізняти психоаналітичну та соціокультурну парадигму теорії пам'яті;
- здатність застосовувати новітні досягнення досліджень у царині пам'яті (MemoryStudies) до вивчення літератури;
- здатність виявляти хронологію та типологію репрезентації жовтневої революції (жовтневого перевороту), громадянської війни (народна війна), порівнювати рецепцію, здійснену у 20pp., сталінській та пізньорадянській літературі;
- здатність аналізувати специфіку художнього осмислення Голодомору;
- здатність зясовувати особливості осмислення Другої світової війни в українській літературі, порівнювати радянські та діаспорні варіанти інтерпретації;
- здатність виявляти особливості художнього осмислення Афганської війни та пояснювати, як воно впливало на формування пам'яті про цю подію;
- здатність аналізувати образ Чорнобиля, створений в українській літературі, оперуючи поняттям катастрофізму.

Структура і зміст навчальної дисципліни

Вступ. Література в соціокультурному контексті

Теоретична парадигма. Поняття травми. Травма в психоаналізі. Травма як соціокультурний концепт. MemoryStudies. Основні представники. Концепції М.Хальбвакса, Я.Ассман, А.Ассман. Наратологія. Концепція нараційних шаблонів.

Травма в українській літературі. Твори прожовтневу революцію (жовтневий переворот), громадянську війну (народну війну), Голодомор, сталінські репресії, Другу світову війну, Афганську війну, Чорнобиль, Майдани (Революція на граніті, Помаранчева революція, Євромайдан).